

Guía Docente				
Datos Identificativos				2022/23
Asignatura (*)	Análise sociolóxica de textos e discursos	Código	615G01407	
Titulación	Grao en Socioloxía			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	4.5
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Socioloxía e Ciencias da Comunicación			
Coordinación	Cortés Vázquez, José Antonio	Correo electrónico	j.a.cortes@udc.es	
Profesorado	Cortés Vázquez, José Antonio	Correo electrónico	j.a.cortes@udc.es	
Web				
Descrición xeral	A análise sociolóxica do discurso constitúe unha ferramenta esencial para o desenvolvemento do traballo de investigación sociolóxico. Xa sexa a través da análise de contidos legislativos, audiovisuales ou performativos, ou a través da análise de entrevistas, grupos de discusión, redes sociais ou foros online, as e os profesionais da socioloxía indagan en como o textual e discursivo -entendido nun sentido amplo que non se refire únicamente ao texto escrito- constrúe a realidade e constrúese a partir da realidade. O obxectivo desta asignatura é servir de introdución aos fundamentos teóricos que sustentan as análises de discurso, detallar as distintas aproximacións, profundar en conceptos clave e explicar as fases principais, ferramentas e estratexias para unha análise adecuada e rigoroso. Combinaremos a explicación teórica co traballo práctico, a través de distintos tipos de textos e discursos, de modo que o alumnado se familiarice coa diversidade de formas de análises e as múltiples potencialidades para a investigación que ofrece a análise de textos e discursos.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A7	Conocimiento y dominio de la metodología de las ciencias sociales y de sus técnicas básicas y avanzadas (cuantitativas y cualitativas) de investigación social; con especial atención a los aspectos de muestreo y de los programas informáticos de aplicación.
A9	Análisis de los principales conceptos y generalizaciones sobre la sociedad humana y sus procesos.
A14	Capacidades en elaborar, utilizar, e interpretar indicadores sociales e instrumentos de medición social.
A15	Conocimientos y habilidades para plantear y desarrollar una investigación aplicada en las diferentes áreas de la sociedad.
A16	Conocimientos y habilidades técnicas para la producción y el análisis de los datos cuantitativos y cualitativos.
A17	Conocimientos y habilidades en la búsqueda de información secundaria en las diferentes fuentes (instituciones oficiales, bibliotecas, internet, etc.).
A24	Conocimientos y habilidades en transmitir los conceptos, problemáticas y perspectivas sociológicas.
A26	Saber elegir las técnicas de investigación social (cuantitativas y cualitativas) pertinentes en cada momento.
A34	Conocimientos y actitudes de ética profesional.
A35	Actitud crítica frente a las doctrinas y las prácticas sociales.
B3	Capacidad de análisis y síntesis.
B5	Capacidad de gestión de la información.
B6	Comunicación oral y escrita en la lengua nativa.
B12	Trabajo en equipo.
B13	Razonamiento crítico.
B17	Motivación por la calidad.
B18	Creatividad.
B26	Capacidades en reconocer el carácter global y local de los fenómenos sociales.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, en las lenguas oficiales de la comunidad autónoma.
C3	Utilizar las herramientas básicas de las tecnologías de la información y las comunicaciones (TIC) necesarias para el ejercicio de su profesión y para el aprendizaje a lo largo de su vida.

C6	Valorar críticamente el conocimiento, la tecnología y la información disponible para resolver los problemas con los que deben enfrentarse.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Coñecemento e dominio dos fundamentos da comunicación, a información e o coñecemento manifestado nos comportamentos, as actitudes e as opinións.	A7 A9 A14 A15 A16 A17 A24 A26 A35	B5 B12 B13 B17 B18 B26	C1 C6
Desenvolvemento das habilidades técnicas necesarias para tipificar, caracterizar, describir, desagregar e interpretar teóricamente as distintas e diversas formas de comunicación en forma de textos e discursos	A14 A16 A26	B3 B5 B6 B17	C3
Buscar fontes documentales, analízalas a partir de conceptos sociolóxicos e obter conclusións a partir da información analizada	A7	B5	C3
Aplicar os principais métodos e técnicas cualitativos de investigación a un tema concreto	A26 A34	B3 B5	C3
Adquisición de coñecementos sobre comunicación a nivel xeral e capacidade crítica relativa á produción de discursos	A15	B3 B13	C6

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1. Introducción ao análise de discurso	Introdución á análise de discurso, diferenciación e definición da análise sociolóxica do discurso. Conceptos de exégesis e hermeneútica. Autores clave (Gadamer, Dilthey, Foucault e Ricoeur). O texto como obxecto de estudo. Tipos de textos, tipos de comunicación. As características da comunicación. Os estudos sociolóxicos de discurso: surgimento e contexto teórico. Escola de Frankfurt, socioloxía francesa, post-estructuralismo. Necesidade de xustificar metodoloxicamente a análise de discurso, inserción na pluralidade metodolóxica. Tipos de contextos de investigación onde é útil a análise de discurso. Correntes/niveis: informal/cuantitativo; estrutural/textual; social/hermeneútica.
Tema 2. Aspectos xerais e estratexias preparatorias para a análise de discurso	Espectro de estudos de discurso. Análise de contido, análise temático, análise por categorías, análises estrutural, análise crítica do discurso, análise sociolóxica do sistema de discursos. Conceptos clave para a análise de discurso: texto, discurso e sistema de discurso. Discurso como obxecto e como produción teórica. Discurso como produción e práctica colectiva. Discursos e actualización no ámbito da interacción social. As actividades de preparación para a análise dos textos. 1) Anotacións no diario de campo si é unha entrevista ou grupo de discusión; 2) traballo de lectura ordenada e literal; 3) Fragmentación ou abordaxe integral. Descomposición en unidades elementais.

Tema 3. Principais procedementos para a análise de discurso	As conxecturas preanalíticas. Os estilos discursivos. A análise de posicións discursivas. A análise das configuracións narrativas. Análise de discurso cualitativo e cuantitativo. Outros tipos de textos. O visual, as imaxes, os sons, o corporal, o omitido e o contextual como forma de comunicación. Comunicacións non verbales. Análise de medios audiovisuales e Redes Sociais. A análise das asociacións, dos desprazamentos e das condensaciones. Análise crítica do discurso.
Tema 4. Estratexias de presentación de anális3 de discurso	O traballo de redacción, a presentación de resultado. Exemplos distintos. Uso de software para a presentación de resultados

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A7 A9 A14 A15 A16 A17	2	0	2
Sesión maxistral	A9 A15 A24 A26 A35 B3 B5 B13	35	0	35
Lecturas	B6 B26	0	25	25
Traballos tutelados	A34 B12 B17 B18 C1 C3 C6	29.5	0	29.5
Discusión dirixida	A9 B3 B13 B26	15	0	15
Prácticas a través de TIC	A17 B5 C3	5	0	5
Atención personalizada		1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Presentación de la materia y formación de los equipos de trabajo.
Sesión maxistral	Las clases en el aula
Lecturas	Trabajo autónomo de lectura por parte del alumnado sobre las referencias obligatorias indicadas en clase
Traballos tutelados	Realización de una investigación social empírica (individual o en equipo) tutorizada por el profesor
Discusión dirixida	Debate en clase sobre los aspectos analíticos reseñables en la exposición de diversos Casos o Documentos presentados en clase.
Prácticas a través de TIC	Realización de prácticas en el aula de informática con el programa de análisis cualitativo ATLAS. ti

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados Prácticas a través de TIC	Titoría individual ou grupal sempre que ou/a alumno/a preciseo ou o profesor considéreo necesario.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación

Traballos tutelados	A34 B12 B17 B18 C1 C3 C6	Realización de dous tipos de traballos prácticos. O primeiro traballo será de tipo individual ou en grupo, consistente en análise de discurso de varios formatos distintos (noticias en prensa, redes sociais, debate parlamentario, programa electoral, anuncio comercial, grupo de discusión). En total son 2 traballos a realizar durante o curso. Os dous traballos contan o 50% da nota final. O segundo traballo será de tipo individual, consistente na realización dunha entrevista semi-estructurada, a súa transcripción literal e a súa análise crítica do discurso, asistido opcionalmente polo software ATLAS.ti. En total trátase de 1 traballo, a entregar ao final do curso. Conta o 50% da nota final.	100

Observacións avaliación

As pautas de realización e os criterios de puntuación para cada unha dos tipos de prácticas e exercicios propostos atoparanse publicados no Campus Virtual da asignatura.

Respecto da avaliación continua e non continua tanto na oportunidade de xuño como de xullo, así como a dispensa académica actuarase segundo a lexislación vixente.

Fontes de información

Bibliografía básica	- Conde Gutiérrez del Álamo, Fernando (2010). Análisis Sociológico del sistema de discursos. CIS, Cuadernos Metodológicos, n43 - Barthes, Roland (2009). La aventura semiológica. Barcelona: Paidós - Ibáñez, Jesús (1994). Por una sociología de la vida cotidiana. Madrid: Siglo XXI - Iñiguez L. (ed.) (2006). Análisis del discurso: Manual para las ciencias sociales. Barcelona: UOC. 2ª edición - VALLES MS (1997). Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica y práctica profesional.. Madrid: Síntesis - Herzog, Benno y Ruiz, Jorge (2019). Análisis Sociológico del Discurso. Enfoques, métodos y procedimientos.. Valencia: Universitat de Valencia - Potter, Jonathan (1998). La representación de la realidad. Discurso, retórica y construcción social. Barcelona: Paidós Ao longo do curso iranse especificando distintas lecturas adicionais e específicas para os materiais audiovisuais que serán obxecto de análise.
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Métodos e técnicas de Investigación social/615G01105

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Acción colectiva e cooperación social/615G01416

Risco, cultura e medio ambiente/615G01417

Materias que continúan o temario

Metodoloxía, técnica e estratexias para o deseño e elaboración de proxectos e traballos de investigación/615G01406

Observacións

Recomendacións:1.- A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia:1.1. Solicitarase en formato virtual e/ou soporte informático1.2. Realizarase a través do Campus Virtual, en formato dixital sen necesidade de imprimilos1.3. De se realizar en papel:- Non se empregarán plásticos.- Realizaranse impresións a dobre cara.- Empregarase papel reciclado.- Evitarase a impresión de borradores.2.- Débese facer un uso sostible dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural3.-

Débese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados

cos valores da sostenibilidade nos comportamentos persoais e

profesionais4.- Segundo se recolle nas distintas normativas de

aplicación para a docencia universitaria deberase incorporar a

perspectiva de xénero nesta materia (usarase linguaxe non sexista,

utilizarase bibliografía de autores de ambos os sexos, propiciarse a

intervención en clase de alumnos e alumnas...)5.- Traballarase

para identificar e modificar prexuizos e actitudes sexistas, e

influirase na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e

igualdade6. Deberanse detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas7.

Facilitarase a plena integración do alumnado que por razón físicas,

sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un

acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida universitaria

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías